

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobce: **Z. P.**, zast. Ing. F. M., obecným zmocněncem se sídlem třída Národní svobody 33/7, Písek, proti žalovanému: **ředitel Vazební věznice České Budějovice**, se sídlem Goethova 1929/1, České Budějovice, ve věci žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o návrhu předsedkyně Krajského soudu v Českých Budějovicích na přikázání věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 51 A 62/2020 jinému krajskému soudu,

t a k t o :

Návrh na přikázání věci jinému krajskému soudu **se z a m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobou adresovanou Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce domáhal určení, že zásah spočívající v odmítnutí vstupu žalobce do budovy Krajského soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) ze strany příslušníků justiční stráže, a tím jeho vyloučení jako veřejnosti ze soudního jednání, byl nezákonný. Za žalovanou označil Vězeňskou službu České republiky (dále jen „Vězeňská služba“).

[2] Městský soud nesouhlasil s označením žalované. Zároveň vyloučil, že by justiční stráž jednala z pokynu předsedkyně senátu JUDr. Marie Trnkové při vedení jednání, a dospěl proto k závěru, že žalovaným je předsedkyně krajského soudu nebo ředitel Vazební věznice České Budějovice (dále jen „ředitel věznice“). Žalobce k výzvě soudu žalobu upravil a za žalovaného nově označil ředitele věznice. Městský soud následně věc postoupil usnesením ze dne 12. 11. 2020, č. j. 17 A 71/2020 - 45, podle § 7 odst. 6 věty první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), krajskému soudu.

[3] Všichni soudci správního úseku krajského soudu oznámili předsedkyni soudu, že je dán důvod pro jejich vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci, a to se zřetelem na jejich poměr k věci. Předsedkyně senátu JUDr. Marie Trnková totiž bude v řízení

pravděpodobně slyšena jako svědkyně, věc se odehrála v budově krajského soudu a soudci o ní mají mimoprocesní informace. Předsedkyně krajského soudu souhlasila s vyloučením všech soudců a věc předložila NSS k přikázání jinému krajskému soudu podle § 9 odst. 1 s. ř. s.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[4] Návrh na přikázání věci jinému krajskému soudu je předčasný.

[5] Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. *[s]oudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.*

[6] Podle § 9 odst. 1 s. ř. s. *[N]ejvyšší správní soud přikáže věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát.*

[7] Přikázání věci podle § 9 odst. 1 s. ř. s. je vázáno na podmínku vyloučení soudců specializovaných senátů v rámci soudu, který by měl věc projednat, a to v takovém počtu, že nelze k projednání věci sestavit specializovaný senát. Vyloučení soudců správního úseku krajského soudu podle § 8 odst. 3 nebo 5 s. ř. s. je samostatným předpokladem delegace nutné a v řízení o přikázání věci není zkoumáno jako předběžná otázka. Jedinou možnou výjimkou je případ tzv. systémové podjatosti, kdy by o vyloučení soudců správního úseku stejně musel rozhodovat NSS, jelikož předseda soudu nemůže rozhodovat ve své vlastní věci (podrobně viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 26. 3. 2020, č. j. Nad 8/2019 - 65, č. 4062/2020 Sb. NSS, část VII.B.3.).

[8] V projednávané věci předsedkyně krajského soudu postupovala podle § 8 odst. 3 věty druhé a § 9 odst. 1 s. ř. s., avšak učinila tak předtím, než bylo postaveno najisto, kdo je žalovaným správním orgánem, resp. není-li jím právě ona. Tuto otázku je však nutné vyřešit přednostně, jelikož se od ní odvíjí závazný procesní postup pro rozhodování o vyloučení soudců podle § 8 s. ř. s., potažmo přikázání věci podle § 9 s. ř. s.

[9] V řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem je žalobce povinen tvrdit skutečnosti, na jejichž základě může soud určit, komu je zásah přičitatelný. Za tímto účelem je soud případně povinen vyzvat žalobce k doplnění žaloby, „*ve složitějších případech bude třeba tvrzení žalobce upřesňovat postupně ve více krocích (opakovanými postupně se upřesňujícími či obsahově se nově zjištěným skutečností přizpůsobujícími výzvami)*“ (viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014 - 53, č. 3196/2015 Sb. NSS, bod 51). Na tomto základě a „*s přihlédnutím k dalším případným informacím, které má soud k dispozici (např. z vyjádření osob či orgánů, které jako potenciální žalovaní připadají v úvahu zejména proto, že je za ně označil žalobce nebo že to vyplývá z obsahu zjištěných skutkových zjištění učiněných soudem – jsou-li zde takové „konkurující si“ osoby či orgány, které by mohly být žalovaným, je zásadně třeba k řádnému zjištění skutkového stavu vyžádat si jejich vyjádření)*“, nakonec soud „*posoudí, kterému správnímu*

pokračování

orgánu je s ohledem na tato tvrzení jednání, jež má být podle žalobce nezákonným zásahem, přičitatelné. Takový správní orgán by měl být v řízení žalovaným.“ (bod 52) Liší-li se právní závěr soudu od postoje žalobce, upozorní jej a vyzve, aby na něj případně reagoval (bod 55). Pokud žalobce označení žalovaného nezmění, nemůže být jeho žalobě vyhověno, o čemž musí být poučen (bod 57). Případnou změnu označení sdělí soud původnímu i novému žalovanému (bod 59).

[10] Městský soud na základě žaloby, vyjádření Vězeňské služby k žalobě, repliky, přípisu předsedkyně senátu JUDr. Marie Trnkové a zvukového záznamu z jednání vedeného u krajského soudu pod sp. zn. 51 Af 1/2019 dospěl k závěru, že žalovaným není Vězeňská služba ani předsedkyně senátu, ale předsedkyně krajského soudu nebo ředitel věznice. Usnesením ze dne 13. 10. 2020, č. j. 17 A 71/2020 - 40, proto vyzval žalobce, aby uvedl, zda trvá na původním označení žalované, nebo aby označení upravil. Žalobce přípisem ze dne 29. 10. 2020 označil za žalovaného ředitele věznice. Městský soud tedy nepostavil najisto, komu je tvrzený zásah přičitatelný, protože dal žalobci na výběr. Tím však nezabránil tomu, aby žalobce „*bez pomoci soudu ‚trefil‘ svým projevem vůle označujícím konkrétní součást veřejné moci za žalovaného tu, která vskutku vůči němu jednala, a pokud by v případě, že tak neučiní správně, ztratil a priori šanci na procesní úspěch*“ (viz usnesení č. j. Nad 224/2014 - 53, bod 47).

[11] Bylo-li snad při rozhodování o postoupení věci možné otázkou, který konkrétní správní orgán je žalovaným, ponechat neuzavřenou, pro další řízení je její řešení nezbytně nutné. Jde již o úkol krajského soudu, který musí předcházet dalším krokům v řízení (včetně postupu podle § 8 a 9 s. ř. s.; viz odstavec [8]), jelikož od jeho výsledku je odvislý další postup v této věci.

[12] Bude-li jako s žalovanou v řízení pokračováno s předsedkyní krajského soudu, rozhodne o oznámení soudců správního úseku krajského soudu podle § 8 odst. 3 věty třetí s. ř. s. *per analogiam* Nejvyšší správní soud. Oznámení soudců o vyloučení s ohledem na jejich poměr k věci vedené pod sp. zn. 51 A 62/2020 (viz odstavec [3]) totiž v tomto případě nemůže posuzovat předsedkyně krajského soudu, jelikož by jako žalovaný správní orgán, jemuž je tvrzený zásah přičitatelný, rozhodovala ve své vlastní věci (srov. usnesení rozšířeného senátu č. j. Nad 8/2019 - 65, body 50 až 52, a tam citovanou judikaturu).

[13] Nad rámec rozhodovacích důvodů soud upozorňuje, že pokud bude žalovanou předsedkyně krajského soudu, přichází hypoteticky nově v úvahu i případné vyloučení všech soudců správního úseku z důvodu tzv. systémové podjatosti (viz usnesení rozšířeného senátu č. j. Nad 8/2019 - 65, především část VII.B.2.).

[14] V této souvislosti soud zdůrazňuje, že v obou případech (odstavce [12] a [13]) by předsedkyně krajského soudu v řízení vystupovala jako správní orgán (nadřízený původce zásahu ve smyslu § 83 části věty za středníkem s. ř. s.). Nejednalo by se tedy o osobní záležitost konkrétního soudního funkcionáře, a nebylo by proto ani podstatné, že k tvrzenému zásahu mělo dojít dne 27. 5. 2020, tedy předtím než byla dne 17. 6. 2020 jmenována do funkce předsedkyně soudu Mgr. Martina Flanderová, Ph.D.

[15] Pokud i nadále zůstane žalovaným správním orgánem ředitel věznice, bude o oznámení soudců správního úseku zapotřebí rozhodnout podle § 8 odst. 3 věty druhé a třetí s. ř. s. Předsedkyně krajského soudu buď soudce vyloučí a určí na jeho místo soudce jiného (vyloučí-li všechny soudce, předloží věc NSS k příkázání jinému soudu podle § 9 odst. 1 s. ř. s.), nebo se s důvody pro vyloučení neztotožní a předloží věc k rozhodnutí o vyloučení NSS. V této souvislosti soud připomíná, že vyloučení soudce „představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.“ (viz usnesení ze dne 3. 11. 2011, č. j. Nao 84/2011 - 56, bod 5; viz též usnesení rozšířeného senátu č. j. Nad 8/2019 - 65, bod 34)

[16] Jelikož o vyloučení soudců správního úseku krajského soudu není prozatím možné procesně řádným způsobem rozhodnout, soud návrh předsedkyně krajského soudu na příkázání věci podle § 9 odst. 1 s. ř. s. pro předčasnost zamítl (k výroku srov. usnesení ze dne 30. 11. 2009, č. j. Nad 23/2009 - 32).

[17] Pro úplnost soud dodává, že Ing. F. M. zastupuje žalobce na základě plné moci ze dne 1. 6. 2020 nutně jakožto obecný zmocněnec podle § 35 odst. 8 s. ř. s., nikoli daňový poradce podle § 35 odst. 2 s. ř. s., jelikož se žaloba netýká daňového poradenství a ani podstata sporu s tímto oborem činnosti nijak nesouvisí (ostatně zástupce žalobce se v podání ze dne 29. 10. 2020 již sám označil za obecného zmocněnce; viz č. l. 43 spisu krajského soudu).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. března 2021

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu